

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Cap. IV. Quomodo Justitia Caritati subordinetur, & subserviat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

CAPUT IV.

QUOMODO JUSTITIA CARITATI SUBORDINETUR, ET SUBSERVIAT.

Quia DEVS vult, ut se tum in seipso, tum in Proximo tanquam imagine sua amemus, atque erga utrumque varias actiones vel ab ipso præceptas, vel certè per modum consilii dictatas exerceamus, hinc virtus necessaria est, per quam cuique tribuamus, quod ipsi quocunque titulo debetur, & hæc Justitia vocatur, latius eam sumendo, prout Justitiæ strictè acceptæ, de qua infra dicitur, opponitur, estque *Virtus supernaturalis inclinans ad id, quod cuique debetur, tribuendum.* Quia verò Personæ, quibus tale debitum persolvere tenemur, sub variis titulis & rationibus formalibus considerari possunt, hinc variæ etiam species hujus virtutis rectè ab Ascetis assignantur, ut mox patebit.

§. I.

Quomodo Justitiæ Virtus jus suum DEO tribuere doceat.

I. Prima Persona, cui Justitia jus suum tribuere docet, DEVS est, qui, quia est Author vitæ nostræ, atque adeo velut Dominus illius liberum de ea disponendi arbitrium habet, meritò Supremum adorationis, vel, ut alii vocant, Patriæ cultum requirit; ad quem quidem cultum Religio ordinatur, ideoque definitur *Virtus supernaturalis inclinans ad debitum cultum DEO tanquam omnium rerum principio exhibendum.*

II. Exhibetur autem illi hic cultus à Religione per sequentes actus. 1. Per *Devotionem*, quæ est promptitudo mentis in omnibus, quæ ad divinum cultum & obsequium pertinent. 2. Per *Orationem*, quæ est elevatio mentis ad DEVM, quâ decencia ab eo petuntur, habetque vim infallibilem impetrandi, si necessaria ad salutem, pro se, cum constantia, fiducia ac pietate petantur. 3. Per *Adorationem*, quæ coram DEO velut Authore bonorum omnium nos prosternit.

sternimus. 4. Per *Sacrificium Missæ*, quo DEO tum corpus, tum sanguinem Filii sui in SS. Evcharistia existentem consecrationem offerimus; Estque hoc Sacrificium ideopotentissimus Religionis actus, quia omnes perfectiones veterum Sacrificiorum eminentissimè continet; est enim imitatio Sacrificii Latreuticum, quia per id summum, quod possumus, DEO honorem exhibemus. Est *Rememoratio* oblati. Est *Evcharisticum seu Laudis Sacrificium*, quia dignissimo modo grates DEO pro acceptis beneficiis referuntur. Est *Propitiatorium*, quia in condignam satisfactionem DEO pro nostris & aliorum peccatis offertur. Est *Impetratorium*, quia per illud DEO oblatum temporalia, quàm temporalia bona copiosè impetramus. Per *susceptionem & administrationem Sacramentorum* DEVM tanquam Authorem gratiæ per Sacramenta conferendæ, & mentium nostrarum Sanctificatorem agnoscimus & honoramus. 6. Per *Oblationem Primitiarum & Altarium*, quibus Ministros Altaris sustentamus, atque ipsam quam Administris DEVM veneramur. 7. Per *Præces* cunque honestas, ac pia, maximè Religiosorum. 8. Per *Intercessionem*, quo urgente necessitate, vel alia gratia DEVM tanquam infallibilem Testem alicujus rei invocamus, & adducimus. 9. Per *Admirationem seu Obsecrationem*, quâ DEVM per quosdam titulos, v. g. per bonitatem suam, aliâsque perfectiones obsecramus, ut aliquod bonum concedere dignetur, estque hic modus sanctissimus orandi. 10. Per *Laudem*, quâ DEVM ob suas perfectiones & mirabilia opera, Hymnis & Cantibus ritualibus colimus, ut nos ad reverentiam ac fervorem generatione Summi Regis excitemus. 11. Per *Gratias*, quâ pro acceptis beneficiis gratias ei persolvimus. 12. Per *Pœnitentiam*, quâ detestamur peccata, quatenus a DEO, atque ad debitam satisfactionem eidem præstitam offerimus.

III. Ex quibus omnibus patet, Religionem præstantissimam esse, circa præcipuum objectum, nempe ipsum DEVM, quod tanquam circa objectum formale quod (hoc quod)

tutum Theologicarum proprium est) sed circa objectum & finem cui versatur, & præterea singularem habet gratiam ad supernaturalia dona, gratiasque Homini impetrandas, quæ sunt perfectissima instrumenta ad perfectionem, ipsamque adeo supremam felicitatem obtinendam.

IV. Pro ipso verò Religionis exercitio facilius peragendo, sequentia axiomata, si bene ponderentur, non modicè juvabunt. Primum, *Numinis est cultus pulcherrimus optima virtus*: quia scilicet hic cultus est *purissimus*, utpote omni notabili labe carens; *Amplissimus*, utpote omnia Hominis virtuosæ opera complectens. Et *longissimus*, utpote toto vitæ tempore, & quidem etiam diu, nocturneque durans. Secundum, *Rectè novit vivere, qui rectè novit orare*: quia per Orationem veram partim impetratur efficax & copiosa gratia ad rectè vivendum necessaria; partim percipitur gustus quidam vitæ spiritualis & cælestis, atque adeo excitatur animus ad terrestres voluptates spernendas juxta notum axioma: *Gustato Spiritu desipit omnis caro*. Tertium, *Sic nos visitat DEVS, sicut eum colimus*: ita Ecclesia in Hymno Festi Corporis Christi precatur: *sic tu nos visita, sicut te colimus*: quia cum Deus liberalissimus sit, nihil sibi gratis, præstitum esse permittit, atque adeo tantò liberaliorem se exhibet, quantò liberaliùs illi debitus cultus præstatur. Et hoc est, quod Christus Matt. 6. indicare voluit, dum dixit: *Quærite primum Regnum DEI, & iustitiam eius, & hæc omnia adiciuntur vobis*.

§. II.

Quomodo Justitia ad jus suum Creatis rebus tribuendum inclinet.

I. Non minùs verò Justitia ad jus suum Creaturis rationalibus tribuendum inclinat; Hinc enim, sicut varii sunt tituli, ob quos iisdem jus suum tribuere vel conservare tenemur, ita variæ quoque Justitiæ hujus latiùs acceptæ species exurgunt. Nam 1. quia principalem inter Creaturas spirituales locum habent Cœlites, quibus ob singularem, quam in Cœlis adepti sunt, excellentiam, & pro nobis intercedendi potestatem singularis haud dubiè cultus & veneratio debetur, pro hoc officio *Dulia*: respecta B. Virginis verò ob ex-

traordinariam, & multum supra alios Sanctos eminentem dignitatem *Hyperdulia* assignatur. 2. Quia inter eos Homines, qui in terris versantur, primum locum merito tenent Parentes, utpote vitæ corporalis Authores; Secundum Superiores, quos Parentum loco veneramus; Tertium Benefactores. Quartum Amici: Quintum alii, qui aut ætate, aut dignitate, aut Sapientia, aut virtute nobis majores sunt. In respectu Parentum *Pietas*, respectu Superiorum *Obedientia*, respectu Benefactorum *Gratitudo*, respectu Amicorum *Amicitia* seu mutua duorum benevolentia, respectu aliorumque *Observantia* assignatur; quarum omnium officiorum debitum Personis sibi correspondentibus cultum, officia exhibere. 3. Quia, si Homines præcisè considerentur, ut eandem vitam sive naturæ, sive gratiæ participant, iterum officia erga illos præstari possunt, hinc variaz species *Justitiæ* exurgunt. Nam in quantum eis bonum sumus, & bonum suum statum gratulamur, communi *Caritas*; in quantum suaviter & jucundè cum iisdem communi *Affabilitas*; in quantum miserias eorum sublevari *Misericordia*; in quantum sincerè & absque dolo communi *Simplicitas*; in quantum id, quod in mente habet, apertè exponimus, *Veracitas*; in quantum bonam *Famam*, aliâque illius bona intacta relinquimus, & iniuste ablata restituimus, *Iustitia* strictè accepta, & in quantum denique bona nostra libenter & largè illis communi *Liberalitas* appellatur.

II. Ex his virtutibus sequentia axiomata erui possunt: *Melior est obedientia, quam victima*: quia si victima aliena caro immolatur, quod adeò difficile non est, obedientiam autem propria voluntas sacrificatur, quod magna violentia, & insigni sui victoria non contingendum: *Invitat ad magna, qui gratanter suscipiunt*: Cassiod. ep. 4. quia, ut S. Chrysostomus ho. 8. in epistola Ioss. testatur, *DEVS exigit à nobis gratitudinem, non ipsa celebratione opus habeat, sed ut, quidquid est lucrum ad nos redeat, & dignos nos faciamus maioribus subjectionibus* Numina intrans in mare, ut iterum fluant. Tertium: *cordia res parva crescunt: discordia maxima delinunt* tum quia per mutuam caritatem benedictio & assistentia

copiosius obtinetur: tum quia per talem conjunctionem virtus unita fortior efficitur, tam ad ordinarias functiones rite perficiendas, quam ad obstacula contraria, hostesque fortiter repellendos, nam Frater, qui adjuvatur à Fratre, quasi civitas firma, teste Salomone Prov. 18. Quartum: *Melius est parum cum iustitia, quam multi fructus cum iniquitate* Prov. 16. quia, quod iuste acquisitum est, benedicet DEVS; quod autem contra ipsius voluntatem obtentum est, benedictione carebit, atque adeò radicem agere non poterit; hinc jam olim commune erat proverbium, malè parata malè dilabi. Quintum: *Quà mensurà mensi fueritis, eadem remetietur vobis.* Luc. 6. quia DEVS, qui omnia, quæ uni ex minimis facimus, sibi facta putat, à liberalitate Hominum se vinci non patitur, sed velut fertilis ager obsequia sibi exhibita decuplo fructu compenfat; hinc rectè Apostolus 2. Cor. 9. ait: *Qui parvè seminat, parvè & metet: & qui seminat in benedictionibus, in benedictionibus & metet.*

CAPUT V.

QUOMODO FORTITUDO CARITATI
SUBORDINETUR.

I. Inter alia ad caritatis perfectionem requisita media merito non postremum censeari debet, impedimentorum, quæ dictæ virtutis exercitio præcipuè obstant, efficax remedium. Quia verò, teste S. Augustino in serm. de S. Vincentio, *duplicem aciem producit Mundus contra Milites Christi; blanditur enim, ut decipiat: terret, ut frangat. Non nos teneat voluptas propria, non nos terreat crudelitas aliena, & victus est Mundus. Ad utroque aditus occurrit Christus, & non vincitur Christianus.* Ideo ad hæc duo impedimenta removenda pariter duas virtutes sapientissima DEI Providentia subministravit, quarum prima est Fortitudo, quæ labores, mortisque pericula constantè suscipiuntur, & perferuntur; variâque sub specie continet, prout scilicet variæ difficultates sese offerunt, quæ ipsius adjutorio sunt superandæ; nam vel difficultas oritur ex ipsa substantia operum, & tum ad hanc superandam *Magnanimitas* ordinatur: vel ex sumptibus faciendis, & ad hanc difficultatem tollendam *Munificentia* datur: